

ВІДГУК

офіційного опонента – кандидата юридичних наук Пономарьова Сергія Павловича – на дисертаційне дослідження Остапенко Інни Олегівни «Адміністративно-правовий статус начальника військового гарнізону в Україні», подане на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право (081 – Право)

Поширення в останній час проявів тероризму на території України та діяльність незаконних збройних формувань на південному сході країни показали, що діючий механізм управління військовими формуваннями у нашій державі не в повній мірі відповідає необхідному рівню покладених на них завдань. Причому, однією з передумов підвищення обороноздатності держави є регулювання діяльності військових формувань на місцевому рівні. Тому важлива роль в організації оборони нашої країни належить місцевим гарнізонам, які функціонують як одні з основних об'єктів адміністративно-територіального управління. У зв'язку з цим необхідно визначити адміністративно-правовий статус головного суб'єкта військового управління в гарнізоні – начальника військового гарнізону, та удосконалити адміністративно-правові засади його діяльності, як суб'єкта адміністративного права. Науково-теоретичне узагальнення його статусу дозволить більш повно дослідити систему адміністративно-правових структур військового гарнізону, розподіл прав, обов'язків і завдань, закріплення їх у нормативних актах у такому вигляді, який би забезпечував найвищу ефективність діяльності підрозділів гарнізону. Все це визначає актуальність теми дослідження дисертації Остапенко Інни Олегівни.

Про актуальність дослідження свідчить також і його відповідність пріоритетним напрямкам наукових досліджень Національного університету внутрішніх справ на період 2016 – 2019 років, схвалених Вченою радою

Харківського національного університету внутрішніх справ (протокол № 2 від 23 лютого 2016 року), комплексним науково-дослідним темам Харківського національного університету внутрішніх справ «Реалізація та удосконалення адміністративного законодавства України» (номер державної реєстрації 0113U008197) і «Законотворча та законодавча діяльність в Україні» (номер державної реєстрації 0113U008189).

Теоретичною основою дисертації стали праці вітчизняних та зарубіжних науковців, зокрема фахівців з конституційного, адміністративного права, права соціального забезпечення в Україні та інших галузевих правових наук, посадових осіб державної військової адміністрації та спеціалістів з військового управління. Висновки дисертації ґрунтуються на нормах Конституції України та її законів, нормативно-правових актах Міністерства оборони України та інших спеціалізованих військових формувань, утворених відповідно до чинного законодавства. Дисертант також дослідив військове законодавство окремих країн НАТО, досвід яких може бути використано в Україні. Інформаційну базу дослідження склали матеріали засобів масової інформації з питань правового регулювання військової сфери, а також інформація та особистий досвід, набуті дисертантом за час роботи у військовому гарнізоні.

Мета дисертаційного дослідження полягає в тому, що шляхом комплексного аналізу наукових положень адміністративного права та врахування результатів практичної діяльності дисертанта визначити адміністративно-правовий статус начальника військового гарнізону як суб'єкта військового управління, а також сформулювати науково-обґрунтовані рекомендації та пропозиції щодо його вдосконалення.

Зокрема з'ясовано, що елементами організаційної структури військового гарнізону є військові частини, штаби, організації, установи та військові навчальні заклади. Визначено, що структура управління військовим гарнізоном складається з цілого ряду суб'єктів, однак основним суб'єктом при здійсненні управлінської діяльності в межах гарнізону виступає начальник військового гарнізону.

Доведено, що адміністративно-правовий статус начальника військового гарнізону визначається змістом його управлінської діяльності в межах гарнізону та ступенем впливу на окремі адміністративно-правові структури гарнізону з питань організації та виконання загальногарнізонних заходів і завдань. А під адміністративно-правовим статусом начальника військового гарнізону в дисертації пропонується розуміти врегульоване нормами права його становище як посадової особи в системі військового управління, що визначає роль, місце та значення начальника військового гарнізону у суспільних відносинах, які виникають під час здійснення управлінської діяльності в гарнізоні, та включає права, обов'язки, гарантії, правообмеження і відповідальність. Зазначено, що адміністративно-правове регулювання діяльності начальника військового гарнізону забезпечується великою кількістю нормативних актів, які відрізняються один від одного за багатьма ознаками – суб'єктами правотворчості, юридичною силою, порядком прийняття, назвою, порядком набрання чинності, рівнем правового регулювання, що обумовлює значні протиріччя в їх використанні.

В результаті проведеного аналізу визначено, що права та обов'язки начальника військового гарнізону є найважливішими складовими його адміністративно-правового статусу та становлять особливість цього начальника, визначають його положення в гарнізоні у порівнянні з іншими військовими посадовими особами, виникають і реалізуються у сфері військового управління в гарнізоні та виступають основою його адміністративної правосуб'єктності. У дисертації проаналізовано якості сучасного начальника (командира), серед яких: фізичні, особисті, інтелектуальні, професійні, морально-бойові, психологічні, а також основні стилі управління начальника в гарнізоні, такі як: авторитарний, демократичний і ліберальний. Доведено, що права й обов'язки начальника військового гарнізону визначаються саме змістом його управлінської діяльності, яка охоплює різноманітні сфери життєдіяльності та пов'язана з вибором ролі, стилів, методів, функцій і актів військового управління для ефективного функціонування адміністративно-правових структур у межах гарнізону та виконання поставлених завдань.

У дисертації розкрито форми і особливості актів начальника військового гарнізону та визначені основні вимоги до них. Зокрема, виділено три групи адміністративно-правових актів начальника військового гарнізону: накази, розпорядження та інші службові документи (відомості, плани, розклади, графіки тощо). Автором також проаналізовано процедуру прийняття цих нормативно-правових актів, яка складається з наступних стадій (с. 108 – 112):

- 1) встановлення необхідності видання акта;
- 2) підготовка проекту акта;
- 3) погодження проекту акта;
- 4) прийняття акта;
- 5) реєстрація акта;
- 6) доведення акта до адресатів;
- 7) контроль за виконанням актів.

Цікавою є пропозиція автора дисертації про внесення змін у Статут гарнізонної та вартової служби Збройних Сил України щодо вдосконалення адміністративно-правових засад діяльності начальника військового гарнізону (с. 177 – 178). У роботі також визначені основні цілі діяльності начальника військового гарнізону з питань реабілітації та адаптації військовослужбовців гарнізону та членів їх сімей (с. 181 – 182).

Автором також отримані наступні значущі наукові результати:

- 1) аргументовано включення до складу військового гарнізону правоохоронного органу з військовим статусом – Військової поліції – для забезпечення законності та дисципліни у межах гарнізону (с. 194 – 195);
- 2) запропоновано розширення повноважень начальника військового гарнізону, які спрямовані на удосконалення його адміністративно-правових засад діяльності в умовах інтеграції до євроатлантичного безпекового простору (с. 221).

Практичне значення одержаних результатів полягає в тому, що викладені в дисертації положення можуть бути використані:

– у науково-дослідній сфері – для подальших наукових досліджень проблем адміністративно-правового статусу посадових осіб та можуть бути підґрунтям для вдосконалення військового управління в гарнізоні;

– у правотворчості – для уточнення низки законодавчих та підзаконних актів, що буде сприяти удосконаленню адміністративно-правового статусу начальника військового гарнізону, подальшому підвищенню ефективності управління адміністративно-правовими структурами в гарнізоні;

– у правозастосовній діяльності – з метою підвищення ефективності діяльності начальника військового гарнізону при здійсненні управління особовим складом гарнізону;

– в навчальному процесі – при підготовці підручників та навчальних посібників з дисциплін «Адміністративне право» та «Адміністративний процес».

– у правовиховній сфері – для підвищення рівня правової та професійної культури начальника й особового складу військового гарнізону та їх правового виховання.

Отримані на підставі дисертаційного дослідження основні теоретичні та практичні положення, висновки і пропозиції знайшли відображення у достатній кількості наукових фахових видань. Основні положення дисертації викладено у п'яти наукових статтях, чотири з яких опубліковано у наукових фахових виданнях України і одна – у науковому періодичному виданні іншої держави, п'яти тезах наукових повідомлень на науково-практичних конференціях та одній доповіді на «круглому столі».

Обсяг опублікованих робіт та їх кількість відповідають вимогам МОН України щодо публікацій основного змісту дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук.

Структура дисертації відповідає меті та завданням дослідження, чітка і послідовна, що дозволило глибоко розкрити тему й вирішити поставлені завдання дослідження. Зміст автореферату є ідентичним до змісту дисертації та достатньо повно відображає основні положення і висновки дослідження.

Загалом дисертація є закінченою науковою роботою, в якій отримані нові наукові результати, що мають теоретичну та практичну цінність. Достовірність одержаних результатів не викликає сумніву. Наведені в дисертаційній роботі теоретичні обґрунтування та експериментальні дослідження виконані коректно на високому науковому рівні. Висновки, які сформульовані в дисертаційній роботі, містять нові наукові положення з вдосконалення військового управління у військових гарнізонах України.

Разом з тим по дисертації слід зробити наступні зауваження:

1. У підрозділі 2.2 «Адміністративно-правові акти начальника військового гарнізону» (с. 112 – 113) наведена лише загальна схема контролю прийнятих актів, але не розкрито механізму виконання специфічних актів, які врегульовують питання забезпечення правопорядку серед військовослужбовців гарнізону.

2. Потребує додаткової аргументації висновок автора про включення до складу військового гарнізону Військової поліції. Як на нашу думку, якість роботи була б значно вищою, якби дисертант (хоча б у Додатках) представив своє бачення проекту Положення про цю службу.

3. Бажано було б дисертанту приділити більше уваги ролі начальника гарнізону у заходах з перепідготовки військовослужбовців та командирів для запровадження стандартів і рекомендацій НАТО у сфері автоматизації управлінської діяльності та військового керівництва.

4. Досить обмежено у дисертації викладено питання ролі начальника гарнізону в організації залучення військовослужбовців для ліквідації наслідків бойових дій та надзвичайних ситуацій на складах боєприпасів і військової техніки, що сьогодні є надзвичайно актуальною проблемою для України.

Але вказані зауваження не знижують позитивної оцінки дисертації Остапенко І.О. та не вважаються підставою для загального критичного оцінювання винесеної на захист роботи, оскільки вказані недоліки більш за все пояснюються необхідністю містити в регламентований обсяг дисертації усі здобутки проведеного дисертаційного дослідження.

Таким чином, дисертація «Адміністративно-правовий статус начальника військового гарнізону в Україні» є структурованою, цілісною, завершеною науково-дослідною роботою, а отримані в ній результати вирішують питання вдосконалення адміністративно-правового статусу начальника військового гарнізону в нашій країні. Представлена дисертація відповідає вимогам, що висуваються до кандидатських дисертацій згідно до п.п. 11, 13 «Порядку присудження наукових ступенів», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України № 567 від 24 липня 2013 р., а її автор, Остапенко Інна Олегівна, заслуговує присудження наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.07 – адміністративне право; адміністративний процес; фінансове право; інформаційне право.

Офіційний опонент:
Співробітник Центрального управління
Служби безпеки України
кандидат юридичних наук

С.П. Пономарьов

Підпис С.П. Пономарьова
Засвідчує
Виконавчий директор
В. Галушко